

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.031.03.2021

Pan
Dariusz Skrobel
Burmistrz Pszczyny
ul. Rynek 2
43-200 Pszczyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/020 – Rozwój efektywnych systemów ciepłowniczych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Pszczynie ¹ ul. Rynek 2, 43-200 Pszczyna.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Skrobol, Burmistrz Pszczyny ² , pełniący funkcję od 17 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie strategii rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych.2. Realizacja programów w zakresie tworzenia i rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego.3. Nadzór nad procesami rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2021 (I połowa) z uwzględnieniem dowodów i faktów wykraczających poza ten okres, mających wpływ na kontrolowane obszary.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Krzysztof Baron, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/215/2021 z 21 września 2021 r. Mieczysław Handzel, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/216/2021 z 21 września 2021 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Zwany dalej: Ośrodkiem lub OIK.

² Zwana dalej: Dyrektorem.

³ Dz. U. z 2020 r. poz.1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Gmina Pszczyna⁵ w okresie objętym kontrolą nie podejmowała działań w kierunku rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego, tj. spełnienia przez miejski system ciepłowniczy wymogów określonych art. 7b ust. 4 w punktach 1-4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne⁶ ponieważ było to nieuzasadnione ekonomicznie. Istniejący system ciepłowniczy zarządzany i eksploatowany przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej sp. z o.o. w Pszczynie⁷ powstał w 2003 r., i był oparty na siedmiu lokalnych średnich i małych źródłach ciepła wykorzystujących do podgrzewania wody w okresie zimowym gaz. System ten zastąpił system ciepłowniczy oparty na węglu. Istniejące źródła ciepła miały zapas mocy i nie było zainteresowanych podłączeniem się do sieci nowych odbiorców. W związku z tym rozbudowa i modernizacja sieci nie była ekonomicznie uzasadniona.

Gmina opracowała założenia do planu zaopatrzenia w ciepło (jeszcze przed wejściem w życie przepisów, które obligowały Gminę do ich opracowania), lecz nie przeprowadziła ich aktualizacji w terminach określonych w art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz zmianie niektórych innych ustaw⁸, a także nieprecyzyjnie wykonała analizę potencjału efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych na swoim obszarze, o którym mowa w art. 18 ust. 1 pkt 5) ww. ustawy. Opracowane w Gminie strategie oraz programy operacyjne i programy rozwoju były spójne z założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło. Dokumenty programowe dotyczące ograniczania zanieczyszczenia powietrza obowiązujące w Gminie w okresie objętym kontrolą, tj. Program Ograniczenia Niskiej Emisji⁹, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej¹⁰ oraz Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy¹¹ zawierały nierzetelny opis miejskiego systemu ciepłowniczego zarządzanego przez PIK sp. z o.o. i nie były ze sobą spójne w tym zakresie¹². W przyjętych do realizacji Programach Ochrony Środowiska nie wskazywano wskaźników monitorowania lub wskaźniki monitoringu określono w sposób nieprecyzyjny nie podając wielkości wyjściowych jak i docelowych wskaźnika.

Z przyjętych do realizacji w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2016-2022¹³ siedemnastu zadań inwestycyjnych udało się zrealizować do tej pory jedenaście. Proces nadzoru nad realizacją PGN był nierzetelny i niezgodny z jego postanowieniami, bowiem Burmistrz nie wyznaczył osoby (lidera) odpowiedzialnej za monitorowanie, sprawozdawczość przyjętego do realizacji Planu ani nie podjął odpowiednich środków naprawczych w tym zakresie. Nie udało się również osiągnąć zaplanowanych wartości niektórych mierników, które przyjęto w PGN.

Pomimo iż Burmistrz sprawował nadzór nad działalnością podmiotu prowadzącego działalność w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła - PIK sp. z o.o.¹⁴, którego Gmina była jedynym udziałowcem wyłącznie poprzez statutowe organy Spółki, tj. Radę

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zwana dalej: Gminą lub Urzędem.

⁶ Dz. U. z 2021 r., poz. 716 ze zm.

⁷ Zwanym dalej: PIK Sp. z o.o. lub Przedsiębiorstwem ciepłowniczym lub Spółką.

⁸ Dz. U. nr 21 z 2010 r., poz. 104 ze zm.

⁹ Zwanym dalej: PONE.

¹⁰ Zwanym dalej: PGN.

¹¹ Z 2017 i 2020 r.

¹² Miejski system ciepłowniczy składał się z siedmiu źródeł ciepła, zaś w przywołanych dokumentach wskazywano inną liczbę źródeł ciepła.

¹³ Zwanym dalej: PGN.

¹⁴ Dalej: PIK lub Spółka lub Przedsiębiorstwo.

Nadzorcą i Zgromadzenie Wspólników, to w ocenie NIK był on niewystarczający w zakresie analizy czy opracowane przez przedsiębiorstwo plany jego rozwoju zapewniają realizację Założeń, o których mowa w art. 19 ust. 8 Prawa energetycznego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Tworzenie strategii rozwoju efektywnych systemów ciepłowniczych

Opis stanu faktycznego

1.1. Gmina położona jest w województwie śląskim i ma charakter gminy miejsko-wiejskiej. Gmina zajmowała obszar 175 km². Liczba ludności w okresie od 2015 r. do 2020 r. wynosiła średnio 50 891 osób, z gęstością zaludnienia wynoszącą 290 osób na km².

Na terenie Gminy podmiotem prowadzącym działalność w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła było PIK sp. z o. o.. Gmina była właścicielem całości udziałów Spółki. W całym okresie objętym kontrolą, PIK sp. z o.o. do produkcji ciepła, która była prowadzona w siedmiu kotłowniach lokalnych¹⁶ (w tym pięciu gazowych i dwóch gazowo-olejowych), w 99,9% wykorzystywały gaz, a w 0,1% olej. Do produkcji ciepła nie wykorzystywano węgla. Moc poszczególnych kotłowni wynosiła: K1 – 16 MW, K2 – 3,36 MW, K3 – 3,36 MW, K4 – 3,5 MW, K5 – 4,2 MW, K6 – 1,15 MW i Kotłownia „Piaśtowska” - 0,225 MW. Liczba budynków podłączonych do sieci PIK sp. z o.o. wzrosła z 93 w 2015 r. do 94 w 2020 r. Miejski system ciepłowniczy zaopatrywał w 2015 r. 0,91%, a w 2020 r. 0,86% wszystkich budynków w Gminie. Spółka spełniała i spełnia wymogi środowiskowe, faktyczny poziom emisji z miejskich źródeł ciepła systemowego był niższy od poziomu dopuszczalnego¹⁷.

System ciepłowniczy będący we władaniu Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej sp. z o.o. nie odpowiadał w latach 2015-2021 (I połowa) wymogom systemu efektywnego energetycznie z uwagi na niespełnianie żadnego warunku określonego w punktach 1-4 art. 7b ust. 4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r.

Długość sieci ciepłowniczej przesyłowej i rozdzielczej wynosiła w opisywanym okresie od 4,8 km w 2015 r. do 4,77 km w 2020 r., zaś długość eksploatowanych przyłączy do budynków w całym okresie wynosiła 4,3 km. Wielkość strat ciepła w systemie ciepłowniczym PIK spadła z 7 248,33 GJ w 2015 r. do 7 167,57 GJ w 2020 r. (o 1%). Łączna długość eksploatowanej sieci ciepłowniczej w badanym okresie wynosiła średnio 9,1 km (w 2015 r. – 9,15 km, a w 2020 r. 9,11 km). Udział sieci preizolowanych w sieciach ciepłowniczych wzrósł z 60% w 2015 r. do 64% w 2020 r.

Zamówiona moc cieplna z miejskiego systemu ciepłowniczego w 2015 r. wyniosła 14,57025 MW i w 2020 r. spadła do 13,08468 MW. Zużycie ciepła przez odbiorców w ramach miejskiego systemu ciepłowniczego wyniosło w 2015 r. 71 220,23 GJ i spadła do 69 716,43 GJ w roku 2020 (o 2%). Wielkość strat ciepła w systemie

¹⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁶ Gdzie każda z nich posiadała swój niezależny system dystrybucji ciepła.

¹⁷ Eksploatowane źródła spełniały wymagania Dyrektywy Parlamenty Europejskiego i Rady (UE) 2015/2193 z 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania dla tzw. średnich obiektów spalania (tzw. Dyrektywa MCP) w zakresie dopuszczalnych wielkości emisji od dnia 1 stycznia 2025 r. określonych w załączniku II część 1 tabela 2.

ciepłowniczym PIK sp. z o.o. wynosiła w 2015 r. 7 248,33 GJ i spadła do 7 167,57 GJ (o 1%).

PIK sp. z o.o. nie posiadało na terenie Gminy Pszczyna potencjalnych nowych odbiorców ciepła, bowiem wokół istniejących lokalnych źródeł ciepła pobliskie budynki były podłączone do sieci, a pozostałe budynki w zabudowie jednorodzinnej były rozporoszone i posiadały własne źródła ciepła. Zapas mocy zainstalowanej na poszczególnych źródłach ciepła wynosił w okresie objętym kontrolą od 51 do 54%.

Prezes PIK sp. z o.o. w sprawie działań w celu rozwoju systemu ciepłowniczego poinformował, że:

- w latach 2016-2019 nikt nie zwrócił się do nich z informacją o możliwości podłączenia do sieci ciepłowniczej, zaś w latach 2020-2021 (I półrocze) takich zapytań było 60 (w tym jedna pozytywna - jednak inwestor nie wystąpił o wydanie warunków i zrezygnował ze względu na brak ciepłej wody w systemie, a 59 miało charakter odmów ze względu na brak sieci w oddalonych od Miasta wsiach, a budowa sieci w te rejony nie miała uzasadnienia ekonomicznego). Ponadto wskazał, że *informacje te są wydawane na wniosek projektantów którzy od 1 stycznia 2020 r., zgodnie z art. 33 ust. 2 pkt 10 prawa budowlanego, do wniosku o pozwolenie na budowę muszą dołączyć „oświadczenie projektanta dotyczące możliwości podłączenia projektowanego obiektu budowlanego do istniejącej sieci ciepłowniczej, zgodnie z warunkami określonymi w art. 7b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755, z późn. zm.) i tylko z tego powodu o informację występują.*
- W latach 2016-2021 (I półrocze) wydano sześć warunków przyłączenia do sieci ciepłowniczej, z czego w dwóch przypadkach inwestor przyłączył się do sieci ciepłowniczej, a w czterech inwestor zrezygnował z przyłączenia.

(akta kontroli Tom 1 str.7-19, 260, 422-443, Tom 2 str. 561, 564, 576, 588-590)

PIK sp. z o.o. w zakresie modernizacji systemu ciepłowniczego w Pszczynie w okresie od 1998-2002 podejmował szereg działań.

W zakresie ochrony powietrza założono ograniczenie wysokiej emisji substancji szkodliwych do atmosfery poprzez wprowadzenie nowoczesnych i przyjaznych środowisku technologii. Od końca lat siedemdziesiątych głównym źródłem ciepła dla miasta Pszczyny była opalana miałem węglowym M II A kotłownia miejska wybudowana w dwóch etapach – I w latach 1977-1978 i II w latach 1983-1985 o mocy razem 129,9 MW.

Po przeprowadzeniu analizy stanu technicznego urządzeń stwierdzono, że wiek urządzeń przekroczył granice technicznej eksploatacji, a ich stan techniczny określono jako zły, moc kotłów znacznie przekraczała bieżące i przyszłe potrzeby odbiorców możliwych do przyłączenia do tego zasilania i eksploatacja była wysoce nieekonomiczna, kotłownia spalała miał węglowy, co w świetle obowiązujących od 2006 r. nowych norm dotyczących emisji zanieczyszczeń do powietrza spowodowałby konieczność nieopłacalnej ekonomicznie modernizacji urządzeń. W związku z powyższym Zarząd Spółki podjął decyzję o modernizacji systemu ciepłowniczego w mieście. Spośród siedmiu opracowanych koncepcji techniczno-ekonomicznych wybrano wariant likwidacji starej kotłowni i budowie sześciu nowych kotłowni: pięciu niskoparametrowych i jednej wysokoparametrowej kotłowni gazowo-olejowej oraz przebudowie sieci ciepłowniczej. Wariant ten gwarantował uzyskanie wymiernego efektu ekologicznego eliminując źródło wysokiej emisji zanieczyszczeń. Wariant realizowany był przy współudziale środków finansowych z grantu szwajcarskiego oraz środków Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i środków własnych. Inwestycję realizowano od maja do września 2002 r. i oddano

do eksploatacji tuż przed sezonem grzewczym 2002/2003. Stworzono w ten sposób system wytwarzania energii cieplnej spełniający zarówno warunki polskich rozporządzeń dotyczących emisji substancji szkodliwych do powietrza jak i wymogi unijne.

(akta kontroli Tom 1 str. 360-373)

Poziom dopuszczalny zanieczyszczeń ustalony w stacjach pomiarowych w latach 2015-2020 r. w przypadku:

- PM10: spadek z 52,1 do 38,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ a liczba dni jego przekroczenia spadła z 117 dni w 2015 r. do 75 dni w 2020 r.;
- PM2,5: spadek z <35 do 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Benzo(a)pirenu: spadek z 7,7 do 6,4 ng/ m^3 ;
- SO₂: – spadek z <63 do <53 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; i ani razu nie był przekroczony.

(akta kontroli Tom 1 str. 18-19, 420-421)

1. 2. Gmina przeanalizowała szanse i zagrożenia dla rozwoju systemu ciepłowniczego w Gminie.

Rada Miejska w Pszczynie przyjęła uchwałę nr XVII/172/15 dnia 10 grudnia 2015 r. Strategię Rozwoju Gminy Pszczyna na lata 2015-2023.

W Diagnozie strategicznej w punkcie III.3. Infrastruktura techniczna w podpunkcie 4. Gospodarka mieszkaniowa wskazano, że *„w Gminie Pszczyna znaczna część zasobów mieszkaniowych ogrzewana jest przez lokalne kotłownie bazujące na węglu. Tym samym w okresie zimowym wzrasta emisja szkodliwych pyłów i zanieczyszczeń wpływających na stan powietrza atmosferycznego a także na jakość życia mieszkańców. Tradycyjne źródło ogrzewania w połączeniu z niską efektywnością energetyczną budynków jest problemem, który wiąże się wprost ze zjawiskiem niskiej emisji. Dlatego też niezbędne jest przedsięwzięcie działań zmierzających do ograniczenia tego problemu, m. in. poprzez termomodernizację budynków, wymianę pieców itp.”*

W analizie SWOT w Słabych Stronach dla Sfery Przyrodniczo-Ekologicznej wskazano m. in. *„Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza przez tzw. „niską emisję” oraz „Niską efektywność energetyczną budynków publicznych”. Natomiast wśród Szans wskazano „Wzrost świadomości ekologicznej Polaków”.*

W opracowaniu jako jeden z trzech głównych obszarów strategicznych wskazano III obszar strategiczny Zasoby Naturalne, dla realizacji którego określono Cel strategiczny III.1. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem. Cel operacyjny III.1.1. Wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej oraz efektywnego gospodarowania energią wskazywał, że *„polityka energetyczna Europy, zgodnie ze strategiami wyższego rzędu, powinna opierać się na ograniczaniu zużycia energii, zwłaszcza pozyskiwanej z tradycyjnych źródeł.”* Dalej wskazano, że *„wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej na terenie Gminy odbywać powinno się także poprzez działania termomodernizacyjne, tj. poprawiające efektywność energetyczną systemu grzewczego w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych. Ogrzewanie w oparciu o tradycyjne źródła i mało efektywne piece przyczyniają się do wzrostu niekorzystnego zjawiska tzw. niskiej emisji w Pszczynie. Przeprowadzenie inwestycji termomodernizacyjnych, szczególnie wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE), przyniesie wymierne korzyści nie tylko środowiskowe, ale i ekonomiczne. Oszczędność energii poprzez zabiegi termomodernizacyjne zmniejszy koszty ogrzewania oraz poprawia bezpieczeństwo energetyczne.”*

Przyjęto kierunki działań w tym zakresie polegające na poprawie efektywności energetycznej budynków publicznych oraz na wsparciu działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych.

Nie przewidywano działań w zakresie rozwoju systemu ciepłowniczego ze względu na fakt iż w 2003 r. zastąpiono dotychczasowy system ciepłowniczy oparty na węglu, systemem opartym na siedmiu lokalnych średnich i małych źródłach ciepła wykorzystujących do podgrzewania wody w okresie zimowym gaz. Istniejące źródła ciepła miały zapas mocy w przypadku potrzeby dołączenia nowych odbiorców w pobliżu istniejącego tego źródła, a rozbudowa sieci w miejsca zabudowy jednorodzinnej nie jest ekonomicznie uzasadniona.

(akta kontroli Tom 1 str.20-54)

1. 3. Gmina w okresie od 2016 r. do końca I półrocza 2021 r. nie dokonała ani nie zleciła do wykonania odrębnego dokumentu w zakresie oceny ograniczeń utrudniających rozwój efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego, jak i oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na swoim obszarze. Ocenę taką zamieszczono w opracowaniu „Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna”¹⁸ z 27 kwietnia 2017 r.

W ocenie tej nie określono w sposób precyzyjny całego potencjału Gminy Pszczyna w zakresie możliwości produkcji energii cieplnej w wysokosprawnej kogeneracji, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 5 Prawa energetycznego. Oceniono potencjał wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji określając go jako „zerowy” w momencie opracowywania ww. aktualizacji, natomiast w opracowaniu nie podano wartości potencjalnej produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem wszystkich możliwych źródeł energii, niewystarczające było rozeznanie wśród indywidualnych – poza PIK – producentów ciepła dominujących na terenie Gminy Pszczyna.

W ww. dokumencie w punkcie 4. *Możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw, energii elektrycznej oraz ciepła*, dokonano oceny możliwości wykorzystania energii wiatru, energii geotermalnej, energii wody, energii słonecznej, energii z biomasy, energii z biogazu a także zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych.

W dokumencie tym wskazano, że województwo śląskie nie posiada generalnie dobrych warunków wiatrowych. Na terenie Pszczyny nie było zlokalizowanych instalacji odnawialnych źródeł energii z zakresu energii wiatrowej. Jak również na terenie gminy nie planowano tego rodzaju inwestycji.

W wyniku analizy możliwości wykorzystania energii geotermalnej wskazano, że Gmina Pszczyna położona jest w zasięgu zbiornika mioceńskiego, który występuje na głębokości 500-1 300 m. Wody termalne osiągają temperatury od 20 do 50°C (średnio 30°C) przy wysokiej mineralizacji 40-98g/l. Wydajności wynoszą od 1 do 32 m³/h (średnio 15 m³/h). Stosując pompy ciepła możliwe byłoby pozyskanie z jednego ujęcia średniej mocy termicznej rzędu 0,4 MW i energii cieplnej około 3,8 TJ/rok.

W dokumencie wskazano, że na terenie gminy nie ma możliwości wykorzystania energii wód powierzchniowych, a możliwość taka istnieje na terenie powiatu pszczyńskiego na Zbiorniku Goczałkowickim oraz na zbiorniku Łąka.

¹⁸ Przyjęta uchwała nr XXXIII/375/17 Rady Miejskiej w Pszczynie w sprawie przyjęcia „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna”

W zakresie wykorzystanie energii słonecznej wskazano, że Gmina Pszczyna charakteryzuje się dość niskim potencjałem teoretycznym i technicznym energii słonecznej. Nie wskazano jednak tego potencjału. Urząd Miasta nie posiadał natomiast informacji dotyczących zainstalowanych u właścicieli prywatnych instalacji solarnych.

W opracowaniu zapisano, że zasób drewna w powiecie pszczyńskim wynosił 1 081 394, 8 t (w przeliczeniu na moc – 1 544,8 MW), jego potencjał techniczny wynosił 31 946,9 t (w przeliczeniu na moc – 45,6 MW). Zasób słomy na terenie powiatu wynosił 13 399,7 t (w przeliczeniu na moc – 24,9 MW), natomiast potencjał techniczny wynosił 4 772,9 t (w przeliczeniu na moc – 8,8 MW). Według informacji z Urzędu Miasta na terenie Gminy Pszczyna nie wykorzystywano energii z biomasy.

W dokumencie wskazano jedynie, że na terenie Gminy Pszczyna istnieje jedna biogazownia w miejscowości Studzionka. Nie podano wielkości energii produkowanej ani nie przeanalizowano możliwości produkcji energii z tego typu źródeł na terenie Gminy.

W zakresie wykorzystania możliwości zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych wskazano, iż na terenie Gminy nie ma zakładów przemysłowych dysponujących zasobami energii odpadowej. W ocenie NIK, wykonana przez Gminę ocena potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na obszarze całej Gminy była niewystarczająca, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W „Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna” w punkcie 4.8. *Możliwości wytwarzania energii elektrycznej i ciepła użytkowego w kogeneracji* dokonano oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji na obszarze Gminy. W dokumencie tym opisano możliwości wytwarzania energii elektrycznej i ciepła użytkowego w kogeneracji i wskazano, że *„na terenie Pszczyny brak jest przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem energii elektrycznej w skojarzeniu z ciepłem. Obecnie nie planuje się wykorzystania energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanego w kogeneracji.”*

Burmistrz w złożonym oświadczeniu podał, że: *„w kotłowniach będących w dyspozycji PIK w okresie od maja do września nie wytwarza się ciepła i się go nie dystrybuuje do sieci ciepłowniczej, w kotłowniach nie produkuje się ciepłej wody użytkowej przez cały rok i pomimo technicznej możliwości zastosowania kogeneracji nie było ekonomicznego uzasadnienia do zastosowania urządzeń do tego typu produkcji”*.

W punkcie 5. *Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie paliw i energii w zakresie zaopatrzenia w ciepło* uznano za właściwe m. in. popieranie przedsięwzięć polegających na likwidacji małych lokalnych kotłowni węglowych i przebudowie ich na paliwo ekologiczne, wykonywanie wstępnych analiz techniczno-ekonomicznych dotyczących możliwości wykorzystania lokalnych źródeł konwencjonalnych, odnawialnych i niekonwencjonalnych na potrzeby gminy, podejmowanie przedsięwzięć związanych ze zwiększeniem efektywności wykorzystania energii cieplnej w obiektach gminnych oraz u użytkowników indywidualnych, dla nowo projektowanych obiektów wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględniających proekologiczną i energooszczędną politykę gminy.

(akta kontroli Tom 1 str. 12, 14-15, 444-499, 536-588)

1. 4. Rada Miejska w Pszczynie w dniu 11 października 2000 r. przyjęła uchwałę¹⁹ „Założenia do planu zaopatrzenia Gminy Pszczyna w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”. Opracowanie²⁰ obejmowało m. in. Część ogólną, w której zaprezentowano charakterystykę istniejącej infrastruktury przemysłowej i komunalnej oraz przedstawiono analizę stanu zanieczyszczenia powietrza w Pszczynie, będącą oceną ekologiczną istniejących źródeł. Przeanalizowano strategiczne założenia mające na celu racjonalizację użytkowania ciepła na obszarze Gminy. W opracowaniu wskazano na potrzebę analiz ekonomicznych przy wyborze źródeł zasilania systemu dostarczania ciepła i wyborze pomiędzy pozostaniem przy dotychczasowym źródle ciepła – węgla, a budową kilku kotłowni gazowych. Dokonano analizy zapotrzebowania na ciepło według stanu aktualnego na 1999 r. i przewidywanych zmian do roku 2015. Przedstawiono dwie koncepcje dalszych działań w zakresie zaopatrzenia w ciepło do dalszej analizy i wyboru. Pierwsza polegać miała na pozostaniu przy źródle ciepła opartym na węglu i przekształceniach własnościowych, zaś druga na opartej na koncepcji PIK sp. z o.o. polegającej na budowie kilku kotłowni gazowych, co ograniczy straty ciepła w procesie jego przesyłu.

(akta kontroli Tom 1 str.21-23, 55-89)

W kwietniu 2017 r. opracowano i Rada Miejska w Pszczynie przyjęła uchwałę²¹ z dnia 27 kwietnia 2017 r. „Aktualizację projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna”²². Nie opracowano tym samym projektu aktualizacji Założeń do planu zaopatrzenia w terminie wymaganym art. 19 ust. 2 Prawa energetycznego, który został wprowadzony art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw²³, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W rozdziale 3. Zapotrzebowanie na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, w punkcie 3.1 Zaopatrzenie w ciepło, w podpunkcie 3.1.1. Charakterystyka systemu ciepłowniczego – stan istniejący, zapisano, że *„zapotrzebowanie na ciepło wynika z potrzeb budownictwa mieszkaniowego, obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów przemysłowych i usługowych funkcjonujących na terenie gminy oraz ich rozproszenia. W Gminie Pszczyna przeważają obszary budownictwa jednorodzinne. Zabudowa jest dość rozproszona, a głównie koncentruje się w mieście Pszczyna. Tam też można spotkać zabudowę wielorodzinną.”*

„Na terenie Miasta Pszczyna wytwarzanie ciepła odbywa się w dziewięciu lokalnych kotłowniach będących w eksploatacji Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej, zlokalizowanych na terenie Pszczyny, o łącznej mocy zainstalowanej 32,155 MW. Kotłownie jako paliwo wykorzystują gaz ziemny.”

„System ciepłowniczy będący w Zarządzie Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej został zmodernizowany w ramach proekologicznych działań przedsiębiorstwa, dzięki czemu poprawiono jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Wszystkie kotłownie wyposażone są w ekologiczne, energooszczędne urządzenia, odpowiadające pod względem technicznym i higieny powietrza standardom europejskim.”

¹⁹ Uchwałę nr 344/2000.

²⁰ Projekt został opracowany w marcu 1999 r. przez podmiot zewnętrzny.

²¹ Uchwała nr XXXIII/375/17.

²² Opracowanie sporządził podmiot zewnętrzny.

²³ Ustawa z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. nr 21 poz. 104 ze zm.), ustawa weszła w życie z dniem 11 marca 2010 r.

W punkcie 3.1.2. Aktualne zapotrzebowanie wskazano, że „większość mieszkańców do ogrzewania domostw korzysta z indywidualnych źródeł grzewczych, głównie z własnych systemów grzewczych na paliwa stałe (węgiel kamienny i muł węglowy lub w połączeniu), rzadziej wykorzystywanym paliwem jest gaz oraz minimalnie ekogroszek i drewno. Część mieszkańców korzysta również z gazu sieciowego.”

„Budynki użyteczności publicznej na terenie gminy ogrzewane są głównie za pomocą gazu ziemnego.”

„Głównym konsumentem energii cieplnej na terenie Gminy Pszczyna jest mieszkalnictwo.” „Zakłada się intensyfikację działań podnoszących efektywność energetyczną budownictwa na terenie gminy.”

W punkcie 3.1.3. Prognoza zapotrzebowania na ciepło wskazano, że w oparciu o analizy stanu i perspektyw rozwoju Gminy Pszczyna zdefiniowano trzy warianty zapotrzebowania na ciepło, a mianowicie wariant „Stabilizacja” gdzie przyjęto wskaźnik rocznego wzrostu zapotrzebowania na ciepło w wysokości 0,5%, wariant „Rozwój” gdzie wskaźnik ten określono na poziomie 2,5% i wariant „Regres” ze wskaźnikiem na poziomie „- 1%”.

W punkcie 3.1.4. Plany rozwoju systemu ciepłego wskazano, iż „obecnie nie przewiduje się rozbudowy istniejącego systemu ciepłowniczego. Jeśli będzie taka technicznie i ekonomicznie uzasadniona możliwość, nowe tereny mieszkalne ogrzewane będą za pomocą gazu ziemnego, a w przypadku braku możliwości rozbudowy na tych terenach sieci gazowej, budynki będą ogrzewane za pomocą indywidualnych źródeł ciepła.” Dodano, że „priorytetem w zakresie obecnego i przyszłego zaopatrzenia w ciepło jest utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia w ciepło, połączonego z systematycznie prowadzoną termomodernizacją istniejących źródeł ciepła, lokalnych sieci ciepłowniczych oraz budynków mieszkalnych i niemieskalnych. Plany inwestycyjne jakie deklaruje Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej w Pszczynie to bieżące remonty i wymiany odcinków sieci kanałowej na sieci preizolowane, typowane do wymiany corocznie, podczas bieżącej eksploatacji.”

W rozdziale 5. Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie paliw i energii zapisano, że Gmina Pszczyna winna podejmować działania racjonalizujące korzystania m.in. z energii cieplnej takie jak m.in.: stworzenie programu finansowej pomocy dla indywidualnych właścicieli przy zastępowaniu nieekonomicznych, niskosprawnych węglowych urządzeń grzewczych nowoczesnymi wysokosprawnymi urządzeniami; doradztwo i pomoc organizacyjna w skorzystaniu z możliwości uzyskania kredytu termomodernizacyjnego, jakie stwarza prawo w tym zakresie.

(akta kontroli Tom 1 str. 22-23, 90-104, 444, 465-470, 600)

W lipcu 2020 r. opracowano i Rada Miejska w Pszczynie przyjęła uchwałą²⁴ z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna”²⁵.

W opracowaniu w punkcie IV. Struktura mieszkaniowa i budownictwo w podpunkcie 4.3. Stan termiczny budynków wskazano, że „Na terenie Gminy istnieje duża potrzeba realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych budynków. Powszechnie przyjmuje się, że termomodernizacja to działania mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej na potrzeby danego budynku. Działania składające się na ten proces dotyczą wszelkich usprawnień w zakresie wytwarzania, przesyłania, wykorzystywania i zmniejszania zużycia energii.”

²⁴ Uchwałą nr XXV/351/20.

²⁵ Opracowanie sporządził podmiot zewnętrzny.

W punkcie V. Stan zaopatrzenia Gminy w ciepło, w podpunkcie 5.1. Stan obecny zapisano, że „Wytwarzanie ciepła odbywa się w dziewięciu własnych źródłach ciepła, zlokalizowanych na terenie Pszczyny, o łącznej mocy zainstalowanej 32,155 MW, wykorzystujących jako paliwo gaz ziemny.”

W opracowaniu scharakteryzowano stan zaopatrzenia Gminy w ciepło na moment wykonania opracowania (na koniec 2019 r.). Opisano plany rozwojowe systemu energetycznego (punkt 5.2.), gdzie wskazano, że według informacji uzyskanych od PIK „zapotrzebowanie na ciepło na najbliższe lata należy przyjąć na poziomie zapotrzebowania w roku 2019” i „przedsiębiorstwo nie posiada żadnych informacji o możliwości przyłączenia do sieci ciepłowniczej znaczącej ilości nowych odbiorców ciepła” oraz że, „zmiany zapotrzebowania na ciepło w najbliższej perspektywie wynikać będą z przewidywanego rozwoju Gminy Pszczyna w zakresie zagospodarowania terenów rozwojowych jak również działań modernizacyjnych istniejącego budownictwa związanych z racjonalizacją użytkowania energii.”

Wskazano, że „obecnie nie planuje się rozbudowy istniejącego systemu ciepłowniczego. Jeśli będzie taka technicznie i ekonomicznie uzasadniona możliwość, nowe tereny mieszkalne ogrzewane będą za pomocą gazu ziemnego, a w przypadku braku możliwości rozbudowy na tych terenach sieci gazowej, budynki będą ogrzewane za pomocą indywidualnych źródeł ciepła. Priorytetem w zakresie obecnego i przyszłego zaopatrzenia w ciepło jest utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia w ciepło, połączonego z systematycznie prowadzoną termomodernizacją istniejących źródeł ciepła, lokalnych sieci ciepłowniczych oraz budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Plany inwestycyjne jakie deklaruje Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej w Pszczynie to bieżące remonty i wymiany odcinków sieci kanałowej na sieci preizolowane, typowane do wymiany corocznie, podczas bieżącej eksploatacji. Poza tym celem w zakresie obecnego i przyszłego zaopatrzenia w ciepło jest zapewnienie jak najwyższej sprawności indywidualnych systemów grzewczych, tym samym jak najmniejszego zanieczyszczenia środowiska.”

W punkcie 8.1. opracowania dokonano analizy zużycia energii cieplnej od 2015 do 2019 roku i przedstawiono wariantowe prognozy zaopatrzenia w ciepło dla Gminy Pszczyna. Zapotrzebowanie na ciepło zarówno dla sektora mieszkalnictwa, jak i sektora przemysłowego systematycznie spadało, tak więc przedstawione warianty wzrostu zapotrzebowania na ciepło wskazywały na jego wzrost w przedziale od 0,5% (wariant minimalny) do 2% (wariant maksymalny).

Wykonano analizę stanu zanieczyszczenia środowiska (punkt IX. Stan zanieczyszczeń środowiska). Na terenie Gminy występowały skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów, której głównym źródłem była emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych.

W Rozdziale X. Przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych wskazano, iż „sektor bytowo-komunalny zużywa nadmierne ilości energii. Sami użytkownicy mieszkań nie mają jednak pełnych możliwości ograniczenia kosztów ogrzewania ze względu na stan techniczny i dalekie od nowoczesnych rozwiązania techniczne instalacji dostarczających energię do poszczególnych lokali. Szczególny wpływ na taki stan ma brak liczników energii, wodomierzy, urządzeń regulacyjnych, niska sprawność źródeł ciepła, duże straty ciepła w instalacjach, ale także duże straty ciepła istniejących budynków, nierzadko wielokrotnie przekraczające obecnie obowiązujące normatywy.

Rezerwy powstałe po usunięciu powyższych przyczyn są znaczne i sięgają 30-40% energii zużywanej do ogrzewania i podgrzewania wody wodociągowej. Wykorzystanie tych rezerw jest możliwe poprzez poprawę stanu technicznego istniejących układów zaopatrzenia w ciepło i samych budynków poprzez:

- modernizację źródeł ciepła,
- termomodernizację budynków,
- modernizację instalacji odbiorczych (centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej)”.

Dalej wskazano, że „zastosowanie powyższych rozwiązań spowoduje generalne podniesienie sprawności użytkowej eksploatowanych układów poprzez bardziej efektywną konwersję energii chemicznej paliwa na energię cieplną oraz bardziej optymalne wykorzystanie wytworzonej energii.”

W opracowaniu wskazano cele Gminy dla poprawy efektywności energetycznej, takie jak redukcja zużycia energii w budynkach gminnych, w sektorze usługowo-produkcyjnym, budynkach mieszkalnych, zwiększenie udziału energii z OZE w finalnym zużyciu energii oraz redukcję emisji.

Głównym celem działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii miało być zmniejszenie jej konsumpcji. Określono środki poprawy efektywności energetycznej w budynkach na terenie Gminy poprzez podejmowanie działań organizacyjnych i zarządczych takich jak rozwój systemu monitorowania zużycia energii, przeprowadzenie audytu energetycznego dla diagnozy stanu technicznego budynków, analiza ofert sprzedawcy energii i wybór taryfy dostosowanej do potrzeb Gminy. Do działań edukacyjnych i informacyjnych zaliczono: szkolenie w zakresie możliwości działań inwestycyjnych i remontowych wpływających na efektywność energetyczną, propagowanie dobrych praktyk stosowanych w celu poprawy efektywności energetycznej, stworzenie strony internetowej ze wskazówkami dotyczącymi sposobów oszczędzania energii, informowanie o dotacjach dla mieszkańców oraz przedsiębiorców, którzy wyposażą budynki w instalacje odnawialnych źródeł energii. Do działań inwestycyjnych i remontowych zaliczono wymianę urządzeń na energooszczędne, termomodernizację, zamianę kotłów węglowych na nowoczesne kotły węglowe lub kotły na inne paliwo w budynkach mieszkalnych, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.

(akta kontroli Tom 1 str. 23-25, 105-165)

1. 5. W Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego oraz w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pszczyzna” określono, że w zakresie zaopatrzenia w ciepło odbywać ono będzie z lokalnych źródeł ciepła oraz indywidualnych rozwiązań z zastosowaniem wysokoefektywnych źródeł energii cieplnej charakteryzujących się brakiem lub niskim poziomem emisji substancji do powietrza. Na obszarach Gminy, na których nie obowiązywały MPZP w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pszczyzna” uchwalonym^[1] przez Radę Miejską w Pszczynie w dniu 29 listopada 2012 r. opisano infrastrukturę zaopatrzenia w energię cieplną a także wyznaczono kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy w zakresie zaopatrzenia w ciepło. Ustalono zasady modernizacji i rozbudowy systemu zaopatrzenia w ciepło polegające na utrzymaniu lokalnego systemu zaopatrzenia w ciepło na terenie miasta Pszczyzna, który działa w oparciu o kotłownie gazowe niskoprężne, kotłownie gazowo-olejowe (niskoprężne i wysokoprężne) i sieci ciepłownicze wysoko- i niskoparametrowe; likwidacji lokalnych kotłowni powodujących znaczną emisję zanieczyszczeń do środowiska oraz modernizacji istniejących kotłowni polegających na wymianie kotłów z zastosowaniem nowoczesnych technologii cechujących się niską emisją zanieczyszczeń w procesie spalania.

^[1] Uchwała XXVI/340/12 w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Pszczyzna”

W przyjętym przez Sejmik Województwa Śląskiego „Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego”²⁶ określono, że przyjęty dokument został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. W treści przyjętego Programu wskazano m. in. na możliwości finansowania zagadnień związanych z realizacją instalacji skojarzonych (kogeneracji), np.: program ELENA, program Ciepłownictwo powiatowe, Polska Geotermia plus, Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 w ramach osi IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna oraz na rozwiązania prawne dotyczące zastosowania kogeneracji, poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, gdzie wskazano, że „Każdorazowo miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają lokalne uwarunkowania wynikające z położenia, stopnia i charakteru obecnego zagospodarowania terenu czy dostępności do infrastruktury technicznej (np.: sieci gazowej, sieci ciepłej), co warunkuje możliwość lub brak możliwości zastosowania konkretnych rozwiązań.”

(akta kontroli Tom 1 str. 446-447)

W „Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna” oraz jego aktualizacjach przeanalizowano uwarunkowania systemu ciepłowniczego i jego otoczenia (np. charakter gminy wiejsko-miejskiej, lokalizacji istniejących źródeł ciepła i charakteru zabudowy obszaru gminy) i w dokumencie tym zapisano, że nie przewiduje się rozbudowy istniejącego systemu ciepłowniczego. Gmina dysponowała wszystkimi danymi niezbędnymi do opracowania *założeń do planu zaopatrzenia w ciepło*, w tym w szczególności: charakterystykę istniejącego systemu ciepłowniczego - obejmującą stosowane paliwa, inwentaryzację odbiorców energii ciepłej generowanej z systemu ciepłowniczego, dane o infrastrukturze sieci ciepłowniczej a także dane o stopniu dostępności dla odbiorców tej infrastruktury. Założenia te przewidywały, że zaopatrzenie w ciepło do budynków nie podłączonych do sieci lub nowo budowanych będzie następowało z własnych, indywidualnych rozwiązań opartych głównie na gazie, bowiem Gmina jest dobrze zgazyfikowana.

Wszystkie uwarunkowania dotyczące systemu ciepłowniczego w Gminie Pszczyna wskazane były w dokumentach strategicznych Gminy takich jak Strategia rozwoju Gminy i znalazły odzwierciedlenie w kierunkach działań określonych w założeniach do planu zaopatrzenia Gminy w ciepło, a także w MPZP (a dla obszarów nie objętych MPZP w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) oraz w Programie ochrony środowiska zostały wskazane w założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło.

(akta kontroli Tom 1 str. 21-25, 55-165, 446-448)

1.6. „Strategia Rozwoju Gminy Pszczyna na lata 2015-2023” oraz programy realizowane na terenie Gminy nie uwzględniały potrzeby rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego. Przyjęte i realizowane w Gminie programy były spójne z założeniami do „Planu Zaopatrzenia w ciepło”.

W „Strategii Rozwoju Gminy Pszczyna na lata 2015-2023” określono Cel strategiczny III.1. Zrównoważone gospodarowanie środowiskiem. Cel operacyjny III.1.1. Wdrażanie zasad gospodarki niskoemisyjnej oraz efektywnego gospodarowania energią miał być wdrażany poprzez działania termomodernizacyjne tj. poprawiające efektywność energetyczną systemu grzewczego w budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych.

²⁶ Program przyjęto uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

W przyjętym do realizacji dnia 25 września 2014 r. „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Pszczyna na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2020” w rozdziale 6. Poprawa jakości środowiska, w punkcie 6.2. Ochrona powietrza, zapisano, że do działań określonych w celu średniookresowym do roku 2020 wskazano m. in. termomodernizację i modernizację kotłowni węglowych w gminnych obiektach użyteczności publicznej, aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w nośniki ciepła, które nie powodują niskiej emisji, kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach, zmiany systemów ogrzewania w przedsiębiorstwach, które działają na terenie gminy a nie korzystają z rozwiązań zapobiegających niskiej emisji. Z kolei w przyjętym do realizacji dnia 29 września 2016 r. „Programie Ochrony Środowiska dla gminy Pszczyna na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” wyznaczono kierunki interwencji, cele oraz zadania. W zakresie kierunku Ochrona klimatu i jakości powietrza w celu krótkookresowym „Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Pszczyna” zaplanowano następujące zadania związane pośrednio z rozwojem efektywnych systemów ciepłowniczych: wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, gdzie określono wskaźnik monitoringu realizacji zadania – klasa jakości powietrza; poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w gminie Pszczyna – projekt i termomodernizacja SP nr 1 w Pszczynie oraz SP nr 13 w Wiśle Małej, gdzie określono wskaźnik monitoringu realizacji zadania – klasa jakości powietrza; poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych w gminie Pszczyna – projekt i termomodernizacja, gdzie określono wskaźnik monitoringu realizacji zadania – klasa jakości powietrza.

W przyjętych do realizacji POŚ nie wskazywano wskaźników monitorowania lub wskaźniki monitoringu określono w sposób nieprecyzyjny nie podając wielkości wyjściowych jak i docelowych wskaźnika. Niniejszą nieprawidłowość opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom 1 str. 166-258)

W MPZP ustalono, że zaopatrzenie w ciepło będzie odbywać się z lokalnych źródeł ciepła oraz indywidualnych rozwiązań, z zastosowaniem wysokoefektywnych źródeł energii cieplnej charakteryzujących się brakiem lub niskim poziomem emisji substancji do powietrza.

W „Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego” wskazano na możliwości wsparcia finansowego zadań związanych z realizacją instalacji skojarzonych (kogeneracji), a także na fakt jej zastosowania w zależności od położenia, stopnia i charakteru obecnego zagospodarowania terenu czy dostępności do infrastruktury technicznej, co warunkuje możliwość lub brak możliwości zastosowania konkretnych rozwiązań.

W „Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Pszczyna na lata 2017-2022”²⁷ wskazano podstawowy kierunek działań polegający na obniżeniu emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez wymianę niskosprawnych i nieekologicznych kotłów węglowych na nowoczesne urządzenia grzewcze i zalecono termomodernizację budynków. W PONE zapisano, że „system ciepłowniczy zarządzany przez PIK Sp. z o.o. składa się z 8 lokalnych kotłowni o łącznej mocy zainstalowanej 32,035 MW. (...)”

(akta kontroli Tom 1 str. 20-258, 444-499, 525-531, Tom 2 str. 226-456)

²⁷ Zwany dalej: PONE.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pszczyna na lata 2015-2022 został przyjęty przez Radę Miejską Pszczyny w 2016 r.²⁸, a jego wykonanie powierzono Burmistrzowi Pszczyny. Celem głównym tego planu była poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji CO₂, wzrost wykorzystania OZE w ogólnym bilansie energetycznym Gminy, a także redukcję zanieczyszczeń powietrza w zakresie zmniejszenia ilości zanieczyszczeń pyłowych. Jako cele strategiczne wskazano poprawę efektywności energetycznej i modernizację źródeł ciepła oraz wzrost zastosowania OZE w produkcji energii elektrycznej i użytkowej.

I tak w realizacji celu strategicznego nr 1 – Poprawa efektywności energetycznej określono następujące wskaźniki produktu i rezultatu:

- Liczba projektów (inwestycyjnych lub tzw. „miękkich”) zrealizowanych w ramach „Planu gospodarki niskoemisyjnej”, gdzie do 2020 r. miało być 30 takich projektów zrealizowanych, a do 2022 – 37 projektów;
- Wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych w PLN, gdzie w 2020 r. ich wartość winna wynieść 6 232 769,30 zł, a w 2022 r. 17 915 169,30 zł;
- Redukcja emisji CO₂ w tCO₂/rok, gdzie w 2020 r. miała wynieść 863,34 tCO₂/rok, a w 2022 r. 1 875,97 tCO₂/rok;
- Redukcja zużycia energii finalnej w MWh/rok, gdzie w 2020 r. miała wynieść 1 843,16 MWh/rok, a w 2022 r. 6 866,13 MWh/rok;
- Wzrost wykorzystania OZE w MWh/rok, gdzie w 2020 r. miał wynieść 0,00, a w 2022 r. 0,00.

Burmistrz odnośnie przyjęcia w Planie gospodarki niskoemisyjnej miernika pt. Wzrost wykorzystania OZE w MWh/rok, gdzie zarówno dla 2020 r. jak i dla 2022 r. przyjęto wartość docelową na poziomie 0,00 MWh, wyjaśnił, że wynikało to *wprost z wprowadzonych wytycznych do opracowania planów gospodarki niskoemisyjnej*.

Ponadto PGN zakładał m.in.:

- powołanie Lidera ds. wdrażania ww. Planu;
- monitorowanie realizacji ww. planu oraz jego ewaluację, które to procesy miały obejmować sukcesywną sprawozdawczość (przynajmniej dwa razy w roku do 31 lipca i 31 stycznia) oraz sporządzenie dwóch raportów (pośredni za 2020 r. powinien być sporządzony do końca stycznia 2021 r. oraz na koniec 2022 r. powinien być sporządzony do końca stycznia 2023 r.);
- opracowanie procedury organizacji współpracy (komunikacji w projekcie, kontroli postępu prac i weryfikacji efektów ekologicznych) realizacji ww. Planu;
- realizację 17 zadań w ramach celu operacyjnego nr 1.2. – *Kompleksowe działania z zakresu termomodernizacji i efektywności energetycznej w budynkach oraz obiektach publicznych*.

W PGN zapisano, że „system ciepłowniczy zarządzany przez PIK Sp. z o.o. składa się z 8 lokalnych kotłowni o łącznej mocy zainstalowanej 32,035 MW. (...)”

(akta kontroli Tom 2 str. 1-225)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dokonanej przez Gminę ocenie potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych na swoim obszarze w opracowaniu pn. „Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa

²⁸ Uchwałą nr XX/207/16 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 10 marca 2016 r., a następnie zmieniany Uchwałą Nr XXII/234/16 Rady Miejskiej z dnia 19 maja 2016 r., Uchwałą nr XXIX/334/16 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 22 grudnia 2016 r. oraz Uchwałą nr XXX/352/17 Rady Miejskiej w Pszczynie z dnia 16 lutego 2017 r., zwany dalej: PGN.

gazowe dla Gminy Pszczyna²⁹ z 27 kwietnia 2017 r. nie określono w sposób precyzyjny całego potencjału Gminy Pszczyna w zakresie objętym oceną, przez co nie wypełniono obowiązku określonego w art. 18 ust. 1 pkt 5 Prawa energetycznego. W opracowaniu nie podano wartości potencjalnej produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem wszystkich możliwych źródeł energii, niewystarczające było rozeznanie wśród indywidualnych dominujących na terenie Gminy Pszczyna producentów energii cieplnej. Ponadto w odniesieniu do wykorzystania energii odnawialnej nie określono potencjału zainstalowanych u właścicieli prywatnych instalacji solarnych czy biogazowni. Gmina nie posiadała również informacji o źródłach energii cieplnej wykorzystywanej w zabudowie indywidualnej, która była niezbędna do rzetelnej oceny potencjału. Ponadto w aktualizacji w części dotyczącej przedsięwzięć racjonalizujących użytkowanie paliw i energii w zakresie zaopatrzenia w ciepło nie określono efektu ekologicznego (jak zastosowanie środka racjonalizującego wpłynie na ograniczenie zużycia energii cieplnej).. W uchwalonej w dniu 26 listopada 2020 r. kolejnej aktualizacji nie usunięto wyżej opisanych błędów.

Burmistrz odnosząc się do przyczyn powstania nieprawidłowości podał, że: „Urząd Miejski w Pszczynie w roku 2016 zlecił opracowanie aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Pszczyna firmie Ekolog sp. z o.o. z Poznania, którą tą aktualizację wykonała.

Firma oświadczyła, że aktualizacja została opracowana zgodnie z wymogami Ustawy Prawo energetyczne. Ponadto aktualizacja projektu została pozytywnie zaopiniowana przez Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 09.08.2016.

W naszej opinii dokumenty te pozwalały nam stwierdzić, że ustawowy obowiązek wynikający z Prawa Energetycznego spoczywający na gminie został w pełni wykonany i nie byliśmy świadomi, że zadanie to zostało wykonane nierzetelnie”.

(akta kontroli Tom 1 str. 596-598)

Zdaniem NIK, brak pełnej wiedzy na temat źródeł energii na terenie Gminy, nie pozwalał, mimo oświadczenia wykonawcy opracowania i opinii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, na dokonanie rzetelnej oceny potencjału wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych lub chłodniczych

2. Art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw wprowadził obowiązek przyjęcia przez Gminę założeń do planu zaopatrzenia lub aktualizacji posiadanych założeń w terminie dwóch lat od wejścia w życie tej ustawy, tj. do dnia 12 marca 2012 r., a Rada Miejska w Pszczynie uchwaliła zaktualizowane Założenia w dniu 27 kwietnia 2017 r., czyli z ponad pięcioletnim opóźnieniem.

Burmistrz w złożonych wyjaśnieniach na temat przyczyny nieprawidłowości podał, że „pierwszy Projekt do założeń Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe został w Gminie Pszczyna przyjęty w 1999 r. Komórką odpowiedzialną na jego wprowadzenie był Wydział Przedsięwzięć Publicznych. W trakcie reorganizacji Urzędu, która miała miejsce w 2010 roku Wydział ten przestał istnieć (od 1.04.2010 r.), a zadania dot. aktualizacji Planu nie zostało przekazane do odpowiedniego Wydziału odpowiednio szybko. To spowodowało opóźnienie w realizacji aktualizacji”.

(akta kontroli Tom 1 str. 90-165, 600, Tom 2 str. 560, 564)

²⁹ Przyjęta uchwała nr XXXIII/375/17 Rady Miejskiej w Pszczynie w sprawie przyjęcia „Aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna”.

Zdaniem NIK, przeprowadzenie reorganizacji Urzędu nie może usprawiedliwiać nieterminowej realizacji zadań Gminy.

3. Dokumenty programowe dotyczące ograniczania zanieczyszczenia powietrza obowiązujące w Gminie w okresie objętym kontrolą, tj. PONE, PGN oraz Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna³⁰ zawierały nierzetelny opis miejskiego systemu ciepłowniczego zarządzanego przez PIK sp. z o.o. i nie były ze sobą spójne w tym zakresie. System ciepłowniczy w całym okresie objętym kontrolą składał się z siedmiu źródeł ciepła, natomiast w PONE i PGN zapisano, że system ciepłowniczy składa się z 8 lokalnych źródeł ciepła, zaś w aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna, że składa się z 9 źródeł ciepła.

Burmistrz w złożonych wyjaśnieniach potwierdził ustalenia kontroli. Wyjaśnił, że „*Prawidłowy opis miejskiego systemu ciepłowniczego zawiera dokumentacja przekazana przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej sp. z o.o. System ciepłowniczy składa się z 7 indywidualnych kotłowni. Zarówno w aktualizacji projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Pszczyna, Planie Gospodarki Niskoemisyjnej, jak i Programie Ograniczenia Niskiej Emisji pojawiają się informacje rozbieżne z tymi przedstawionymi przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej, jednak należy mieć na uwadze, że w ww. dokumentach, na dzień ich sporządzenia, określono ilości i moce wszystkich kotłowni eksploatowanych przez ww. spółkę. Sam system ciepłowniczy stworzony na potrzeby ogrzewania budynków wielorodzinnych oraz budynków użyteczności publicznej w całym tym okresie składa się z tej samej ilości instalacji i węzłów ciepłowniczych. W danych przedstawionych w ww. dokumentach skupiono się na ilości wytwarzanej energii cieplnej ogółem przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej, a nie stricte na funkcjonującym systemie ciepłowniczym – ten z kolei został w podobny sposób opisany w ww. dokumentach.*”.

(akta kontroli Tom 1 str. 90-165, Tom 2 str. 1-456, 559-564)

4. W przyjętych do realizacji POŚ nie wskazywano wskaźników monitorowania lub wskaźniki monitoringu określono w sposób nieprecyzyjny nie podając wielkości wyjściowych jak i docelowych wskaźnika.

W złożonych wyjaśnieniach jako przyczynę powstania nieprawidłowości Burmistrz podał niedopatrzenie.

(akta kontroli Tom 1 str. 166-258, 524)

NIK ocenia nieokreślenie w Programach Ochrony Środowiska wskaźników monitorowania lub określenie wskaźników monitoringu w sposób nieprecyzyjny, poprzez nieustalenie wartości wyjściowych, jak i docelowych wskaźnika jako działanie nierzetelne. Brak wskaźników monitorowania lub przyjęcie do tego celu wskaźników nieprecyzyjnych, w ocenie NIK, nie pozwala na przeprowadzenie monitorowania realizacji Programów Ochrony Środowiska w sposób prawidłowy.

OCENA CZĄSTKOWA

Burmistrz w dokumentach strategicznych nie planował działań związanych z rozwojem miejskiego systemu ciepłowniczego w kierunku efektywnego energetycznie określonego art. 7b ust. 4 w punktach 1-4 Prawa energetycznego. Funkcjonujący na terenie Gminy system ciepłowniczy był ekologiczny (zasilany gazem), a dalsza rozbudowa czy modernizacja nie miała uzasadnienia

³⁰ Z 2017 i 2020 r.

ekonomicznego. Burmistrz nie zapewnił rzetelnego opisu miejskiego systemu ciepłowniczego zarządzanego przez PIK sp. z o.o. podając w różnych dokumentach różną liczbę źródeł ciepła.

W Urzędzie nieprecyzyjnie wykonano analizę potencjału efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych na jej obszarze. W Gminie opracowano w 2000 r. założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, lecz nie przeprowadzono ich aktualizacji w terminach określonych w art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz zmianie niektórych innych ustaw³¹. Opracowane w Gminie strategie oraz programy operacyjne i programy rozwoju były spójne z założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło. Założenia do planu nie były sporządzone rzetelnie, a przyjęty przez Gminę POŚ nie zawierał mierników pozwalających na skuteczne monitorowanie realizacji programu.

OBSZAR

2. Realizacja programów Gminy w zakresie tworzenia i rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego

Opis stanu faktycznego

2.1. W obowiązujących w okresie objętym kontrolą w Gminie Pszczyna programach związanych z ochroną środowiska oraz ograniczeniem niskiej emisji, a także opracowanych założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, jak i w przyjętej Strategii Rozwoju Miasta nie zaplanowano działań i zadań dotyczących modernizacji systemu ciepłowniczego w tym uzyskanie statusu systemu efektywnego energetycznie. Plany rozwoju przedsiębiorstwa ciepłowniczego w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło również nie przewidywały rozwoju efektywnego systemu ciepłowniczego.

Burmistrz w odpowiedzi na następujące pytanie: *Z jakich przyczyn w Gminie nie przewiduje się dalszego rozwoju systemu ciepłowniczego, w tym jego rozbudowy, przyłączenia do sieci? Co leży ku temu na przeszkodzie?*, podał, że: *Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej sp. z o.o. nie posiada na terenie Gminy Pszczyna potencjalnych nowych odbiorców. Ponadto na poszczególnych kotłowniach (źródłach ciepła) istnieją zapasy mocy zainstalowanej (średnie wykorzystanie mocy zainstalowanej, wszystkich eksploatowanych kotłowni, w latach 2015-2020 wynosi 41-46%).*

Gminne programy związane z ochroną środowiska, czy ograniczeniem niskiej emisji przewidywały działania Gminy Pszczyna zmierzające w kierunku ograniczenia zapotrzebowania na ciepło – termomodernizacja budynków, jak i ograniczenia niskiej emisji z indywidualnych źródeł ciepła – wymiana nieefektywnych ekologicznie źródeł ciepła na efektywne ekologicznie. Działania te (poza niektórymi ujętymi w PGN) określono z dużym stopniem ogólności i bez konkretnego, precyzyjnego harmonogramu rzeczowo-finansowego (działania rozciągnięte na cały okres funkcjonowania danego programu/planu).

W okresie objętym kontrolą realizowano Programy Ochrony Środowiska³² dla Gminy Pszczyna na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2020, na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 i na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027. Przewidziane w POŚ zadania zostały zrealizowane, bowiem: wdrożono Plan Gospodarki Niskoemisyjnej w ramach którego to wykonano m.in. termomodernizację budynków użyteczności publicznej m.in. takich jak: Szkoła Podstawowa nr 1 w Pszczynie, Szkoła Podstawowa nr 13 w Wiśle Małej, czy Dom Kultury w Wiśle Małej, przyjęto i realizowano Program Ograniczenia Niskiej Emisji

³¹ Dz. U. nr 21 z 2010 r., poz. 104 ze zm.

³² Dalej: POŚ.

(w ramach którego wymieniono 755 indywidualnych źródeł ciepła oraz przeprowadzono termomodernizację 628 budynków).

(akta kontroli str. Tom 1 str. 20-359, Tom 2 str. 1-225, 559-564, 588-590)

W PGN w celu strategicznego nr 1 - *Poprawa efektywności energetycznej* zaplanowano cel operacyjnym nr 1.2 *Kompleksowe działanie z zakresu termomodernizacji i efektywności energetycznej w budynkach oraz obiektach publicznych*. Do realizacji w latach 2016-2022 przewidziano 17 zadań, z których to 11 (64,4% planu) zostało zrealizowanych³³, a sześć nie zostało jeszcze rozpoczętych. Łącznie na realizację 11 zadań wydatkowano kwotę 6 408 820,51 zł i osiągnięto planowane zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 7 015,28 GJ/rok i ograniczenie emisji CO₂ o 446,71 Mg/rok.

Burmistrz wyjaśnił, że część nierozpoczętych zadań będzie realizowanych w 2022 r. zaznaczając jednocześnie, że istnieje ryzyko niezrealizowania niektórych z nich.

(akta kontroli Tom 2 str. 1-225, 559-564, 579-580, 592-599)

2.2. W związku z faktem, że w obowiązujących w Mieście w okresie objętym kontrolą programach związanych z ochroną środowiska oraz ograniczeniem niskiej emisji, a także opracowanych założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, jak i w przyjętej Strategii Rozwoju Miasta nie zaplanowano działań i zadań dotyczących modernizacji systemu ciepłowniczego, to tym samym nie zabezpieczono w Mieście środków finansowych na tego typu działania. Za przeprowadzenie bieżących remontów, czy też modernizację istniejącego systemu ciepłowniczego w Pszczynie odpowiadał PIK sp. z o.o., który w przypadku konieczności remontu czy modernizacji pokrywał koszty z tym związane z bieżącej działalności. Zadania związane z remontem i modernizacją przez PIK sp. z o.o. istniejącego systemu ciepłowniczego zostały opisane w obszarze 3.

(akta kontroli Tom 1 str.259-262, 292-303, 409-416, Tom 2 str. 1-456, 565)

Gmina Pszczyna w przyjętych programach/planach związanych z ochroną środowiska i ograniczeniem niskiej emisji, w których to przewidywano wymianę kotłów w indywidualnych źródłach ciepła oraz termomodernizację budynków, jako źródła finansowania wskazywała środki własne, środki zewnętrzne oraz środki właścicieli.

Burmistrz wyjaśnił, że opieranie się w przyjmowanych planach/programach tylko i wyłącznie na własnych środkach finansowych znacząco mogłoby wydłużyć cały proces, którego celem była poprawa jakości powietrza.

Firma, której Gmina zleciła przygotowanie i opracowanie PONE przeprowadziła wśród właścicieli budynków ankietę zawierającą m.in. pytanie dot. planowanych przez nich przedsięwzięciach termomodernizacyjnych oraz związanych z wymianą źródła ciepła. Tym samym podjęła działania w celu pozyskania wiarygodnych i miarodajnych informacji w tym zakresie.

(akta kontroli Tom 2 str. 1-456, 570-575)

W planach finansowych Miasto corocznie na ochronę powietrza i klimatu zabezpieczało środki finansowe. W latach 2016-2020 w planie finansowym Miasta³⁴ na ten cel zabezpieczono łącznie kwotę 13 743 745,50, a wydatkowano 8 357 035,83 zł, co stanowiło 60,8% planu, zaś na 2021 r. na ten cel zabezpieczono kwotę 8 367 345,27 zł³⁵, a wg stanu na dzień 31 października 2021 r. wydatkowano 2 347 923,22 zł, co stanowiło 28,1%.

³³ Zrealizowano zadania: 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.4.; 1.2.5.; 1.2.6.; 1.2.7.; 1.2.8.; 1.2.10.; 1.2.11.; 1.2.12.; 1.2.14.

³⁴ Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, rozdział 905 - Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.

³⁵ Wg. planu po zmianach wg stanu na dzień 31 października 2021 r.

Burmistrz w powyższym zakresie wyjaśnił, że *brak pełnego wykorzystania zaplanowanych i ujętych w planie finansowym środków wynikał bezpośrednio z ilości faktycznie zrealizowanych zadań i ostatecznych kosztów ich realizacji. Ponadto w 2020 roku wprowadzono do budżetu zadanie związane z realizacją programu STOP SMOG, o wartości prawie 4 mln złotych, jednak w 2020 roku udało się tylko i wyłącznie przeprowadzić nabór wniosków z uwagi na obowiązującą sytuację epidemiczną związaną z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2.*

(akta kontroli str. Tom 2 str. 581-582, 592-599)

2.3. Zarówno Gmina, jak i PIK sp. z o.o. nie korzystało z dofinansowania na modernizacji systemu ciepłowniczego. Gmina nie informowała przedsiębiorstwa ciepłowniczego o możliwości skorzystania z finansowania zewnętrznego na tworzenie i rozwój efektywnego systemu ciepłowniczego, ani nie zawierała takiej informacji na swojej stronie internetowej.

(akta kontroli Tom 2 str. 565-569, 595)

Gmina natomiast korzystała z licznych programów pomocowych³⁶ związanych z poprawą efektywności cieplnej budynków dotyczących wymiany nieefektywnych, indywidualnych źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków.

Miasto podejmowało również działania mające na celu dotarcie do mieszkańców Gminy z informacją o możliwości pozyskania przez nich dofinansowania na wymianę przestarzałych i nieekologicznych źródeł ciepła oraz na termomodernizację budynków, a od 8 lutego 2021 r. utworzyło Punkt Konsultacyjny w ramach programu *Czyste Powietrze*, gdzie mieszkańcy Gminy mogli otrzymać pomoc w procesie składania wniosku i uzyskaniu dofinansowania w ramach tego programu.

(akta kontroli str. Tom 2 str. 565-569, 595)

2. 4. W Gminie nie monitorowano i nie oceniano skuteczności działań zgodnie z zasadami określonymi w PGN. Założono w nim, że *wdrażanie zarządzania energetycznego rozpocznie się od wyznaczenia osoby do realizacji zadań w ramach stanowiska Lider ds. wdrażania Planu*. Ponadto kwestie związane z monitoringiem i ewaluacją przypisano Liderowi projektu. Ewaluacja miała obejmować sukcesywną sprawozdawczość oraz sporządzenie dwóch raportów. Sprawozdania winny być sporządzone przynajmniej dwa razy w roku (do 31 lipca i 31 stycznia) przez Lidera projektu, a raport pośredni 2020 r. powinien być sporządzony do końca stycznia 2021 r. Raporty te winien sporządzić Lider Projektu.

Burmistrz nie powołał Lidera projektu, wskutek czego nie wdrożono przewidzianego w programie systemu monitorowania realizacji PGN i nie sporządzano stosownej sprawozdawczości, co zostało opisane w sekcji: *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli Tom 2 str. 1-225, 471-474, 559-564, 579-580)

2.5. Burmistrz od momentu przyjęcia przez Radę Miejską PGN nie wdrożył działań naprawczych w związku z brakiem powołania na samym początku Lidera projektu oraz brakiem sporządzania stosownych sprawozdań i raportu do końca stycznia 2021 r., które zakładał PGN.

Działania podjęte przez Burmistrza w okresie objętym kontrolą skupiające się głównie na obniżeniu niskiej emisji doprowadziły do spadku od 2015 r. do 2020 r. stężenia substancji szkodliwych w powietrzu. W okresie objętym badaniem poziom PM_{2,5} (µg/m³) spadł z 35 do 30 µg/m³ (wartość od roku 2015- do 2019 przyjęta była dla strefy śląskiej, a nie miasta Pszczyń). W przypadku PM₁₀ średnia (czas uśredniania 24 h) (µg/m³) spadła w badanym okresie z 52,1 do 38,3 µg/m³, liczba dni z przekroczoną normą dobową spadła ze 117 do 75 dni (na podstawie danych

³⁶ Przykładowo: POliŚ 2014-2020; RPO Województwa Śląskiego na lata 2014-2020; WFOŚiGW w Katowicach.

pomiarowych stacji pomiarowej Pszczyna). Poziom Benzo(a)pirenu (ng/m^3) spadł z 7,7 do 6,4 ng/m^3 . Poziom dwutlenku azotu spadł z 23 do 15 $\mu\text{g/m}^3$ (wartość od roku 2015- do 2019 przyjęta była dla strefy śląskiej a nie miasta Pszczyny). W przypadku SO_2 średnia ($\mu\text{g/m}^3$) spadła z 63 do 53 $\mu\text{g/m}^3$, a w całym okresie nie odnotowano dni z przekroczoną normą dobową (wartość od roku 2015- do 2019 przyjęta była dla strefy śląskiej a nie miasta Pszczyny). Poziom Benzenu ($\mu\text{g/m}^3$) spadł z 3,4 do 2 $\mu\text{g/m}^3$ (wartość od roku 2015 do 2019 mierzona była w stacji pomiarowej w Czechowicach-Dziedzicach, a w 2020 r, w Goczałkowicach-Zdroju). Poziom tlenku węgla spadł z 3,2 do 3 mg/m^3 (wartość od roku 2015 do 2019 przyjęta była dla strefy śląskiej a nie miasta Pszczyny). Badania były prowadzone dla tła miejskiego.

(akta kontroli Tom 1 str. 18, 417-419, Tom 2 str. 1-225, 559-564, 579-580)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Burmistrz nie wdrożył zakładanego w PGN nadzoru nad realizacją programu, w tym rzetelnego monitorowania i oceny skuteczności wdrażanych działań w ramach PGN, bowiem nie wyznaczył Lidera ds. wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pszczyna na lata 2015-2022, konsekwencją czego było nieprowadzenie bieżącego monitorowania realizacji planu, brak opracowania sprawozdań z postępów prac oraz niesporządzenie raportu pośredniego, a tym samym nieprzeprowadzenie analizy skuteczności podejmowanych działań. Wskutek powyższego Urząd nie dysponował wiedzą na temat postępów programu i nie miał możliwości wprowadzenia ewentualnych działań naprawczych w zapewnienia osiągnięcia przyjętych w PGN mierników.

Burmistrz wyjaśnił, że nie powołano Lidera ds. wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej ze względu na ograniczone możliwości finansowe utworzenia nowego etatu, zaś brak sporządzenia sprawozdań, raportu był tego konsekwencją, a brak monitoringu spowodowany był brakami kadrowymi w Wydziale Ochrony Środowiska.

NIK wskazuje, że przywołane w wyjaśnieniu ograniczenia nie mogą usprawiedliwiać niewdrożenia systemu monitorowania postępów realizacji PGN, w sytuacji, kiedy system ten wynikał z samego programu przedłożonego Radzie Gminy przez Burmistrza i powinien być dostosowany do możliwości finansowych i kadrowych Urzędu.

(akta kontroli Tom 2 str. 1-225, 559-564, 579-580, 592-599)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Miasto, ani podległa mu Spółka, nie zaplanowały i nie realizowały zadań związanych z transformacją systemu ciepłowniczego w kierunku systemu efektywnego energetycznie. Z przyjętych do realizacji w PGN na lata 2016-2022 siedemnastu zadań inwestycyjnych udało się zrealizować do tej pory jedenaście.

Nadzór nad realizacją PGN nie został wdrożony zgodnie z jego założeniami, nie podjęto też odpowiednich środków naprawczych w tym zakresie, co - zdaniem NIK - miało wpływ na nieosiągnięcie części przyjętych w programie mierników.

Miasto w okresie objętym kontrolą koncentrowało swoje działania na poprawie jakości powietrza poprzez eliminację niskiej emisji i na ich realizację zagwarantowało odpowiednie środki finansowe zarówno własne jak i pozyskane z ze źródeł zewnętrznych. Miasto podejmowało również działania mające na celu zapewnienia mieszkańcom Gminy dostępu do informacji o możliwości pozyskania przez nich dofinansowania na wymianę przestarzałych i nieekologicznych źródeł ciepła oraz na termomodernizację budynków, a od 8 lutego 2021 r. utworzyło Punkt Konsultacyjny w ramach programu Czyste Powietrze, gdzie mieszkańcy Gminy

mogli otrzymać pomoc w procesie składania wniosku i uzyskaniu dofinansowania w ramach tego programu.

OBSZAR

3. Nadzór Gminy nad funkcjonowaniem systemu ciepłowniczego

Opis stanu faktycznego

3.1. Na terenie Gminy Pszczyna działało PIK sp. z o.o., której jedynym wspólnikiem była Gmina Pszczyna. W przedmiocie działalności Spółki odnotowano m.in. wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze z od układów klimatycznych (PKD 35.30.Z), roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych (PKD 42.21.Z), działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12.Z).

(akta kontroli Tom 1 str.304-336)

PIK sp. z o.o. prowadziło działalność mającą na celu zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy Pszczyna w zakresie zaopatrzenia w wodę i kanalizacji oraz zaopatrzenia w energię ciepłą. Oprócz tego Spółka prowadziła roboty związane z budową obiektów inżynierii wodnej, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych, wykonywanie instalacji wodociągowych i instalacji kanalizacji oraz działalność związaną z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami.

(akta kontroli Tom 1 str. 259-291)

Spółka w okresie od 2015 r. do końca I półrocza 2021 r. nie prowadziła inwestycji długoterminowych i nie odnotowano należności długoterminowych. Na koniec 2020 r. w porównaniu do końca 2015 r. nastąpił spadek aktywów ogółem o 4%, aktywów obrotowych o 11% a zapasów o 20%. Przychody ze sprzedaży netto ogółem wzrosły w tym okresie o 2%. Przychody ze sprzedaży netto ciepła stanowiły średnio 20% przychodów ze sprzedaży netto ogółem.

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów utrzymywały się na tym samym poziomie. W całym okresie objętym analizą nie ponoszono kosztów zakupu uprawnień do emisji CO₂. Sumaryczny koszt zakupu „białych certyfikatów” w okresie objętym badaniem wyniósł 77 035,47 zł i koszt poniesionej opłaty zastępczej wyniósł 37 528,54 zł. Zysk netto na koniec 2020 r. był mniejszy o 82% niż w roku 2015, natomiast na koniec roku 2018 i 2019 odnotowano stratę netto.

W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2021 r. Spółka wydatkowała 397 280,07 zł na remonty kotłowni i 293 713,14 zł na remonty sieci ciepłowniczej oraz 459 907,29 zł na inwestycje krótkoterminowe (o niewielkiej wartości), które polegały na wymianie rur ciepłowniczych na rury w technologii preizolowanej lub podłączenie nowych odbiorców (przyłącze) do istniejącej sieci. Realizacja tych zadań pozwalała na obniżenie strat ciepła w sieci.

Spółka nie realizowała zadań inwestycyjnych mających na celu rozwój systemów ciepłowniczych, jak podał Prezes Zarządu PIK sp. z o.o. ze względu na fakt, iż w obecnym stanie technicznym eksploatowanych urządzeń i poziomie istniejących rozwiązań technicznych nie byłoby to uzasadnione technicznie i ekonomicznie, a zastosowane obecnie rozwiązania techniczne pozwalają na całkowite spełnienie wymagań dotyczących przepisów związanych z emisją zanieczyszczeń do powietrza.

(akta kontroli Tom 1 str. 409-416)

Burmistrz w wyjaśnieniach podał, że wskazane założenia³⁷ „nie stanowią precyzyjnych wytycznych. Na szczeblu unijnym trwają prace legislacyjne dotyczące m.in. zmian kryteriów uznawania systemu ciepłowniczego za efektywny energetycznie, wobec czego podejmowanie jakichkolwiek działań byłoby nieuzasadnione.

Burmistrz również wskazał, że we wrześniu 2020 r. podejmowano działania w celu przygotowania projektu pn. Wdrożenie gospodarki wodorowej na poziomie lokalnym w gminie Pszczyna 30 września 2020 r. Dokonano szczegółowej analizy warunków współpracy i „przed przygotowaniem koncepcji, stwierdzono, że nie ma możliwości na bazie aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego oraz biorąc pod uwagę zobowiązania finansowe i rozpoczęte inwestycje (w tym uszczuplenie dochodów własnych gminy w związku ze skutkami pandemii COVID-19), sprostać wymaganiom planowanej koncepcji. Odstąpiono od dalszych prac w ww. temacie.”

(akta kontroli Tom 1 str. 504)

3.2. Przedsiębiorstwo sporządzało dokumenty pod nazwą plany rozwoju w zakresie zapotrzebowania na ciepło w Gminie Pszczyna. Sporządzono: Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło na lata 2014 – 2017 opracowany w 2013 r.; Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło na lata 2018 – 2020 opracowany w 2017 r. oraz Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło na lata 2021 – 2023 opracowany w 2020 r.

We wszystkich tych opracowaniach zapisano, że „w chwili obecnej PIK Sp. z o.o. z siedzibą w Pszczynie nie planuje budowy lub rozbudowy istniejącej sieci przesyłowej. Podejmowane inwestycje mają charakter odtworzeniowy i są realizowane w przypadku poważnych awarii, których częstości i zakresu nie jesteśmy w stanie zaplanować lub wynikają z bieżącej działalności przedsiębiorstwa. Wszystkie przychody uzyskane ze sprzedaży ciepła, wynikające z aktualnych cen i stawek opłat pokrywają koszty eksploatacji sieci tzn. remonty i w przypadku zużycia urządzeń modernizacji sieci.”

Dodano, że „firma nie planuje podejmowania przedsięwzięć racjonalizujących zużycie energii u odbiorców w postaci budowy i rozbudowy sieci. Jedynie w przypadkach uzasadnionych Spółka podejmuje się dokonać modernizacji tych sieci, które niezwłocznie tego wymagają ze względów eksploatacyjnych.”

Zapisano również, że „Ze względu na brak podejmowania inwestycji w zakresie budowy lub rozbudowy źródła i sieci ciepłowniczych nie przewiduje się opracowania sposobu ich finansowania. Natomiast koszty związane z remontami są pokrywane z przychodów ze sprzedaży ciepła.”

W związku z powyższymi zaprezentowanymi zapisami, z realizacji Planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło na poszczególne lata nie składano sprawozdań.

(akta kontroli Tom 1 str.259-262, 292-303)

Zarząd Spółki składał Radzie Nadzorczej, której to członkiem z ramienia Gminy był Skarbnik Gminy, coroczne sprawozdania z działalności, w tym w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła. W sprawozdaniach przedstawiano aktualne dane o stanie technicznym kotłowni i sieci, wyprodukowanej i dystrybuowanej energii ciepłej, sprawności urządzeń zrealizowanych przedsięwzięciach służących poprawie

³⁷ Założenia określone w „Krajowym planie działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych” przyjętych przez Radę Ministrów 7 grudnia 2010 r.(dalej: KPD); „Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2023” przyjętym 18 grudnia 2019 r. przez Komitet do spraw Europejskich (dalej: KPEiK); „Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku” przyjęta uchwała Rady Ministrów 2 lutego 2021 r. M.P. z 2021 r., poz. 264, (dalej: PEP 2040) dotyczące m. in. kierunków i celów transformacji energetyki ciepłej w Polsce.

efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego polegających na wymianie sieci na sieć preizolowaną.

(akta kontroli Tom 1 str. 260-261)

Na posiedzeniach Rady Nadzorczej w okresie od 2015 r. do 2020 r. nie poruszano tematyki związanej z systemami grzewczymi na terenie Gminy Pszczyna. Natomiast w dniu 1 lutego 2021 r. Rada Nadzorcza rozpoznała wniosek Zarządu Spółki dotyczący problematyki podjęcia współpracy i zawarcia umowy pomiędzy Starostwem Pszczyńskim, Gminą Pszczyna, Spółką a firmami zewnętrznymi w zakresie uzyskiwania energii cieplnej przy wykorzystaniu wodoru i nie zaaprobowała zawarcia umowy w proponowanej treści³⁸.

(akta kontroli Tom 1 str.304-305, 337-359, 361)

Zwyczajne Zgromadzenie Wspólników³⁹ w okresie od 1 stycznia 2015 do 30 czerwca 2021 r. odbyło się siedem razy. W okresie tym Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników⁴⁰ odbyło się 10 razy. Zarówno ZZW jak i NZW nie podjęło na swoich posiedzeniach tematyki związanej z systemami grzewczymi na terenie Gminy Pszczyna.

(akta kontroli Tom 1 str. 305)

W regulaminie organizacyjnym Urzędu nie wskazano żadnej osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za nadzór nad działalnością spółek, w których gmina posiadała akcje lub udziały, w tym PIK sp. z o.o. Urząd nie posiadał także innych wewnętrznych procedur lub wytycznych, regulujących sposób bądź częstotliwość prowadzenia analiz dotyczących zgodności i wpływu planów rozwoju przedsiębiorstwa zajmującego się produkcją i dystrybucją ciepła na realizację polityki Gminy w zakresie zaopatrzenia w ciepło.

(akta kontroli Tom 1 str. 589-595, Tom 2 str. 560-561, 564)

Prezes Spółki wyjaśnił, że PIK sp. z o.o. nie przekazywał Urzędowi Miejskiemu w Pszczynie planów rozwoju Spółki⁴¹ na lata 2014-2017, 2018-2020 i 2021-2023, ani sprawozdań z ich realizacji. Burmistrz wyjaśnił, że z planami zapoznawał się w czasie spotkań roboczych, podczas których nie były sporządzane protokoły.

(akta kontroli Tom 1 str. 503, 599, 601)

3.3. Przyjęte „Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Pszczyna” były spójne z „Planami rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło sporządzanymi przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej sp. z o.o., bowiem plany te zostały wpisane do założeń i oba te dokumenty nie przewidywały rozwoju miejskiego systemu ciepłowniczego wobec czego jak wyjaśnił Burmistrz nie wystąpiła potrzeba podejmowania działań zaradczych.

(akta kontroli Tom 1 str. 503)

³⁸ W 2020 r. Gmina Pszczyna podjęła współpracę z podmiotami realizującymi inwestycje w zakresie efektywnych systemów ciepłowniczych i wraz z Regionalną Izbą Gospodarczą w Katowicach oraz dwoma firmami zewnętrznymi, podpisała list intencyjny, w którym wyrażono chęć podjęcia współpracy w zakresie technologii wodorowych oraz opracowania koncepcji technologicznej obejmującej produkcję, magazynowanie i użycie wodoru dla wskazanej lokalizacji parku technologicznego. Przedstawiciele ww. jednostek analizowali możliwości prawne, finansowe, techniczne i lokalizacyjne, w celu przygotowania projektu pn. Wdrożenie gospodarki wodorowej na poziomie lokalnym w gminie Pszczyna. Po wykonaniu analiz warunków realizacji ww. przedsięwzięcia, a przed przygotowaniem koncepcji stwierdzono, że nie ma możliwości na bazie aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego oraz biorąc pod uwagę zobowiązania finansowe i rozpoczęte inwestycje (w tym uszczuplenie dochodów własnych gminy w związku ze skutkami pandemii COVID-19), sprostać wymaganiom planowanej koncepcji. Odstąpiono od dalszych prac w tym zakresie.

³⁹ Dalej: ZZW.

⁴⁰ Dalej: NZW.

⁴¹ Urząd potwierdził, że nie otrzymywał od PIK planów rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło.

3.4. Jak podał w złożonych wyjaśnieniach Burmistrz: „W związku z istniejącymi warunkami zagospodarowania przestrzennego w jakich znajduje się Gmina, nie było takich oczekiwań w stosunku do Przedsiębiorstwa Inżynierii Komunalnej. System ciepłowniczy będący w Zarządzie PIK sp. z o.o. został zmodernizowany w ramach proekologicznych działań przedsiębiorstwa, dzięki czemu poprawiono jakość powietrza atmosferycznego na terenie Gminy. Wszystkie lokalne kotłownie, jako paliwo wykorzystują gaz ziemny i wyposażone są w ekologiczne, energooszczędne urządzenia, odpowiadające pod względem technicznym i higieny powietrza standardom europejskim. Działania podejmowane przez Gminę dotyczą przede wszystkim sektora indywidualnego.”

(akta kontroli Tom 1 str.503)

Burmistrz w złożonych wyjaśnieniach podał, że PIK sp. z o. o. „nie posiada na terenie Gminy Pszczyna potencjalnych nowych odbiorców. Ponadto na poszczególnych kotłowniach (źródłach ciepła) istnieją zapasy mocy zainstalowanej (średnie wykorzystanie mocy zainstalowanej, wszystkich eksploatowanych kotłowni, w latach 2015-2020 wynosi 41-46%).”

(akta kontroli Tom 2 str. 561, 564)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Burmistrz sprawował nadzór nad działalnością podmiotu prowadzącego działalność w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła - PIK sp. z o. o.⁴². poprzez statutowe organy Spółki, tj. Radę Nadzorczą i Zgromadzenie Wspólników. W regulaminie organizacyjnym Urzędu nie wskazano żadnej osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za nadzór nad działalnością spółek, w których gmina posiadała akcje lub udziały, w tym PIK sp. z o.o. Urząd nie posiadał także innych wewnętrznych procedur lub wytycznych, regulujących sposób bądź częstotliwość prowadzenia analiz dotyczących zgodności i wpływu planów rozwoju przedsiębiorstwa zajmującego się produkcją i dystrybucją ciepła na realizację polityki Gminy w zakresie zaopatrzenia w ciepło. W ocenie NIK, taki nadzór był niewystarczający, bowiem na posiedzeniach Zgromadzenia Wspólników, czy na posiedzeniach Rady Nadzorczej nie poruszano kwestii związanych z dokonywaniem oceny zgodności planów rozwoju przedsiębiorstwa pod kątem spełniania przez te plany założeń, o których mowa w art. 19 ust. 8 Prawa energetycznego, na podstawie których Burmistrz zobowiązany byłby podjąć działania w przypadku, gdy plany te nie byłyby zgodne z założeniami przyjętymi w Gminie.

Burmistrz wyjaśnił, że przyjęte „Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Pszczyna” były spójne z „Planami rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania w ciepło” sporządzanymi przez Przedsiębiorstwo Inżynierii Komunalnej sp. z o.o., wobec czego w jego ocenie nie wystąpiła potrzeba podejmowania działań zaradczych, wskazując że z planami tymi zapoznawał się w czasie spotkań roboczych, podczas których nie były sporządzane protokoły.

NIK, odnosząc się do złożonych wyjaśnień wskazuje, że dokonanie takiej formalnej oceny winno być udokumentowane oraz podkreśla, że analiza zgodności ww. planów rozwoju przedsiębiorstwa z przyjętymi przez Gminę założeniami była zadaniem Burmistrza, który w przypadku wystąpienia ewentualnych niezgodności powinien podjąć działania przewidziane w art. 20 ust. 1 Prawa energetycznego.

(akta kontroli Tom 1 str. 589-595, 599, Tom 2 str. 560-561, 564)

⁴² Dalej: PIK lub Spółka lub Przedsiębiorstwo.

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo iż Burmistrz sprawował nadzór nad działalnością podmiotu prowadzącego działalność w zakresie produkcji i dystrybucji ciepła - PIK Sp. z o. o., którego Gmina była jedynym udziałowcem wyłącznie poprzez statutowe organy Spółki, tj. Radę Nadzorczą i Zgromadzenie Wspólników, to - w ocenie NIK - był niewystarczający, gdyż ani na posiedzeniach Zgromadzenia Wspólników, ani na posiedzeniach Rady Nadzorczej nie dokonywano oceny zgodności planów rozwoju przedsiębiorstwa pod kątem spełniania przez te plany założeń, o których mowa w art. 19 ust. 8 Prawa energetycznego. Takiego zadania nie przypisano również żadnej komórce organizacyjnej Urzędu, przy pomocy którego Burmistrz wykonywał swoje zadania.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wdrożenie systemu monitorowania postępów realizacji PGN zgodnego z tym programem, przyjętym w uchwale Rady Miejskiej, oraz określenie mierników realizacji POŚ, pozwalających na skuteczne monitorowanie realizacji programu.
2. Dokonywanie analizy planów przedsiębiorstwa ciepłowniczego pod kątem spełniania wymogów określonych w art. 19 ust. 8 Prawa energetycznego i ich rzetelne dokumentowanie.
3. Zapewnienie zgodności opisów systemu ciepłowniczego w obowiązujących w Gminie dokumentach programowych i planistycznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 24 stycznia 2022 r.

Kontroler

Mieczysław Handzel
Gł. Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach